

Archeologienota

Anzegem, Korte Winterstraat

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Anzegem, Korte Winterstraat. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur

Emmy Van Laere

Erkende archeoloog

Tina Dyselinck (Erkenningsnummer: 2015/00048)

BAAC-Projectnummer

2019-0965

Plaats en datum

Gent, 15 november 2019

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1286

ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

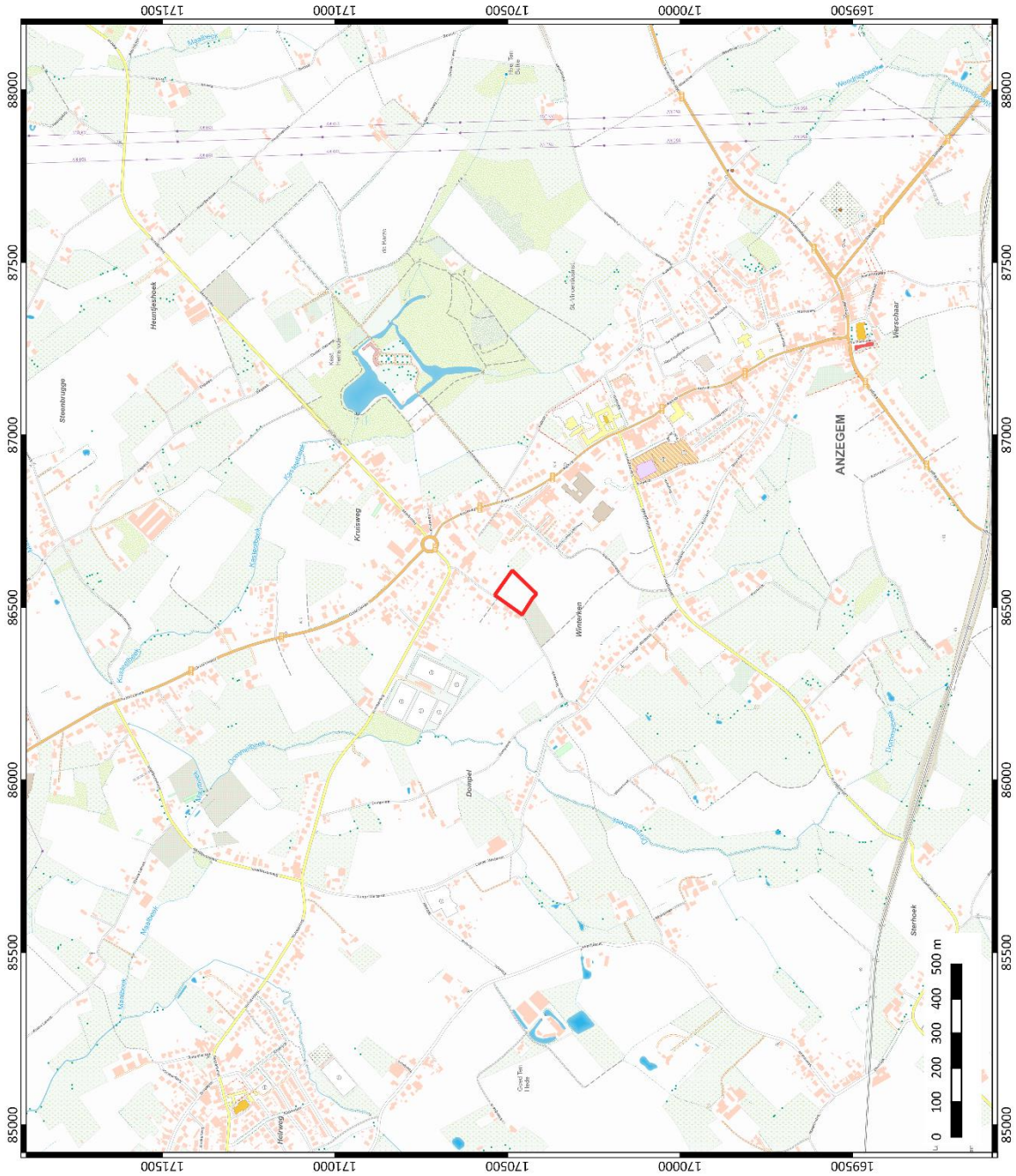
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	7
1.5	Randvoorwaarden.....	9
2	Bureauonderzoek	10
2.1	Werkwijze en strategie	10
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	10
2.1.2	Onderzoeksvragen	10
2.1.3	Methoden en technieken.....	10
2.2	Assessment	12
2.2.1	Landschappelijk kader	12
2.2.2	Historisch kader	25
2.2.3	Cartografische bronnen	25
2.2.4	Archeologisch kader	31
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	35
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	35
2.3.2	Archeologische verwachting.....	35
2.3.3	Syntheseplan	35
2.4	Besluit.....	37
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	37
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	37
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode.....	37
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	38
3	Samenvatting	40
4	Lijsten.....	41
4.1	Figurenlijst.....	41
4.2	Plannenlijst.....	41
4.3	Tabellenlijst	41
5	Bibliografie	42

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Anzegem Korte Winterstraat		
Ligging	Korte Winterstraat, 8570 Anzegem, West-Vlaanderen		
Kadaster	Anzegem, Afdeling 1, Sectie F, Percelen 890		
Coördinaten	Noordwest:	x: 86536.95	y: 170537.66
	Noordoost:	x: 86607.26	y: 170485.55
	Zuidwest:	x: 86478.56	y: 170457.29
	Zuidoost:	x: 86538.83	y: 170416.48
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2019-0965		
Bureauonderzoek	Projectcode	2019J88	
	Erkende archeoloog	Tina Dyselinck (Erkenningsnummer: 2015/00048)	
	Betrokken actoren	Emmy Van Laere (archeoloog)	
	Betrokken derden	/	

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de topografische kaart</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:10000</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 22-10-2019)

¹ AGIV 2019d

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis, parkeergelegenheid en een groendomein) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Anzegem, Korte Winterstraat* bedraagt ca. 7.743 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 7.743 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen

archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien de totale oppervlakte van de bodemingreep 3.000 m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de verkavelingsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in Anzegem, een dorp in de provincie West-Vlaanderen. Het plangebied wordt in het zuiden begrensd door verschillende wooneenheden aan de Nieuwpoortstraat. Verder wordt het plangebied in het oosten en westen begrensd door akkerland met bijhorende woning/boerderij. In het noorden bevindt zich de Korte Winterstraat met bijhorende woningen en tuinen. Het plangebied is in gebruik als akkerland en is minstens van 1971 onbebouwd geweest tot vandaag.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>	<p>Plangebied op de meest recente orthofoto</p>	<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965</p>	<p>Datum: 23-10-2019 Schaal: 1:1000</p>	<p>Legende Plangebied</p>	
			<p>Projectcode bureauonderzoek: 2019188</p>			

Plan 3: Plangebied op de meest recente orthofoto⁴ (digitaal; 1:1000; 23-10-2019)

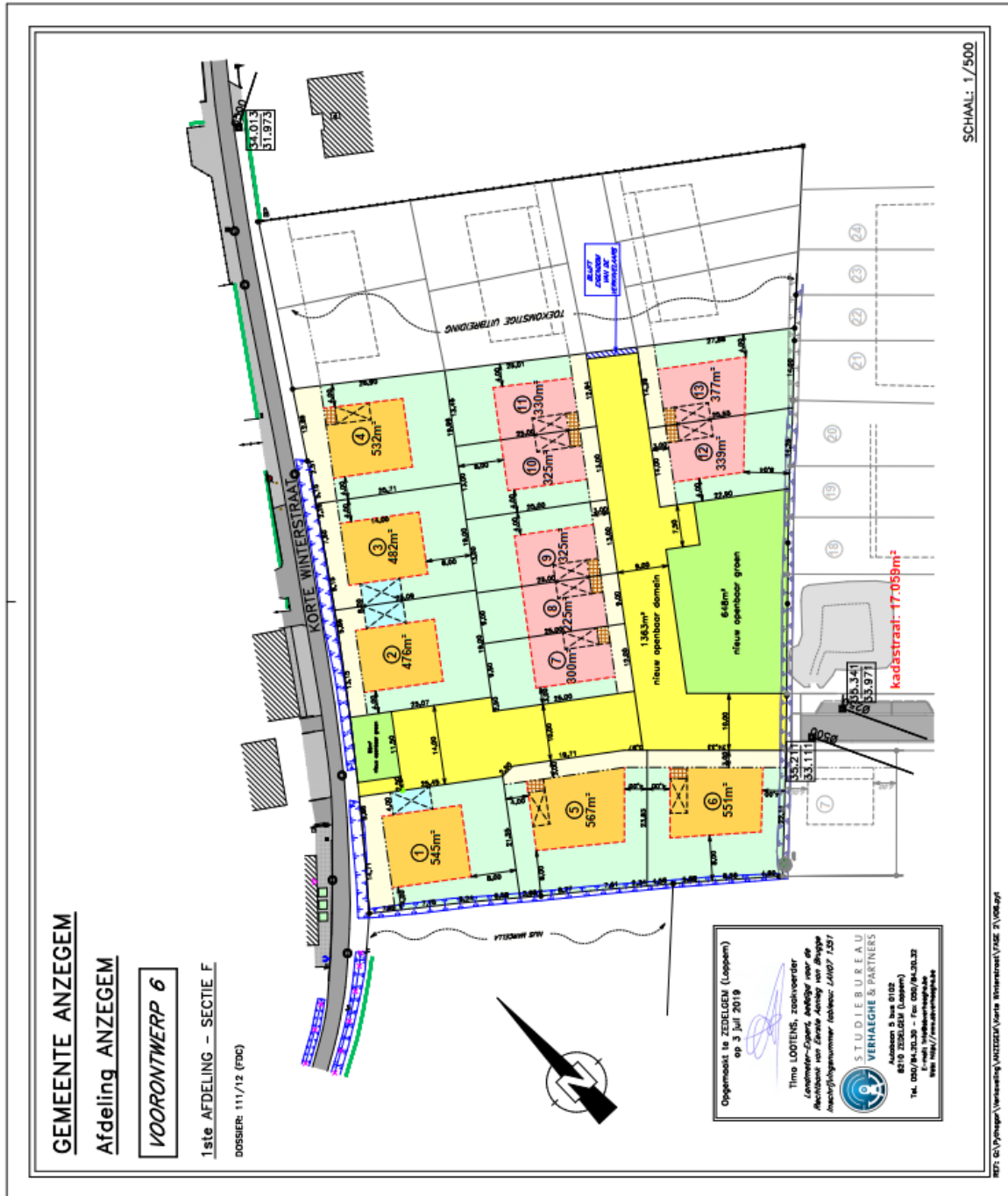
⁴ AGIV 2019c

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling waarbij nieuwe wooneenheden zullen gebouwd worden. Hierbij worden in het plangebied eventueel aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

In totaal zullen 13 woningen gebouwd worden met bijhorende groenzone en wegenis. Binnen het plangebied wordt ook een toekomstige zone voorzien, voorlopig zijn hier nog geen concrete plannen voor het bouwen van woningen. De toekomstige zone die weergegeven is op het bouwplan wordt nog niet opgenomen in de huidige omgevingsvergunningaanvraag.

Figuur 1: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁵

Impactanalyse

Aangezien het gaat om een verkaveling wordt er uitgegaan van een volledige verstering van het terrein.

⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.5 Randvoorwaarden

De archeologienota wordt opgesteld in uitgesteld traject vanwege het nog niet in eigendom zijn van het terrein. Het advies zoals beschreven in het bijhorende programma van maatregelen dient uitgevoerd te worden na het in eigendom komen van het terrein en na het bekomen van de omgevingsvergunning.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto

- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessment

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

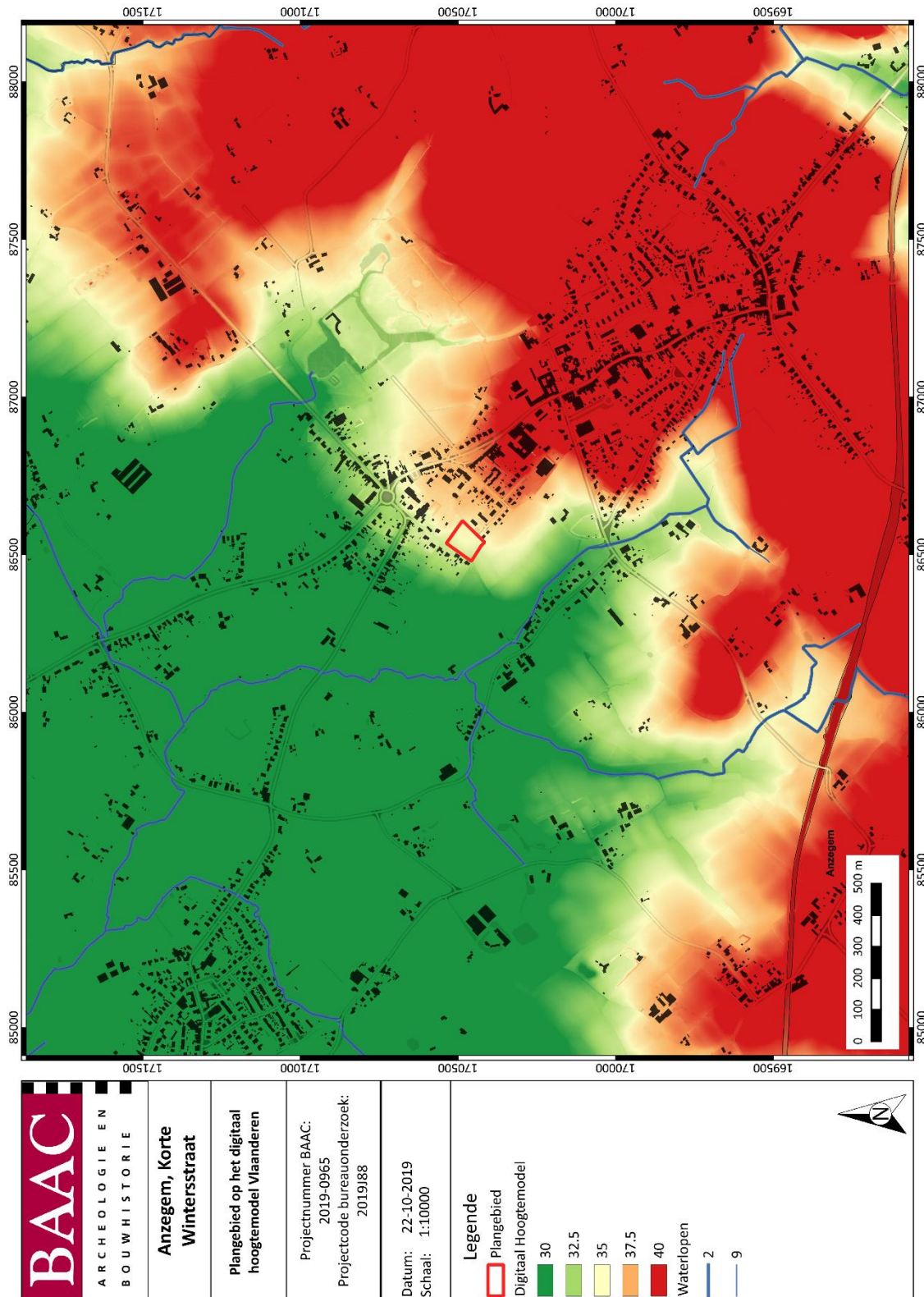
2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1 en Plan 2. Het plangebied Anzegem Korte Winterstraat is gelegen aan de Korte Winterstraat. Het plangebied wordt in het zuiden begrensd door verschillende wooneenheden aan de Nieuwpoortstraat. Verder wordt het plangebied in het oosten en westen begrensd door akkerland met bijhorende woning/boerderij. In het noorden bevindt zich de Korte Winterstraat met bijhorende woningen en tuinen.

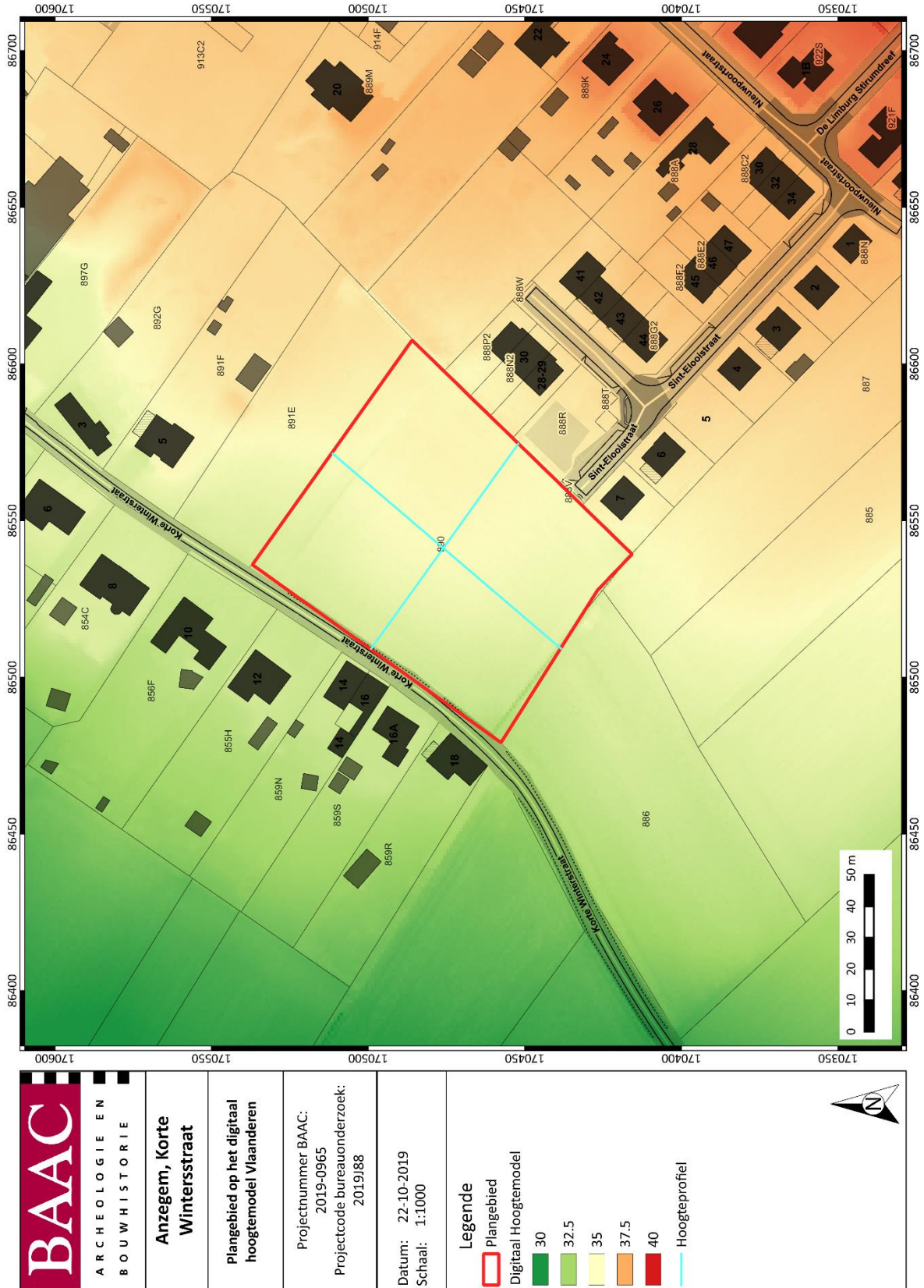
Op ca. 250 m ten westen van het plangebied is de Bommelbeek gelegen. Op ca. 700 m ten noorden van het plangebied loopt de Kasteelbeek en op ca. 2 km ten oosten loopt de Maalbeek.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 30 en 40 m + TAW. Binnen het plangebied schommelt de hoogte rond de 35 m + TAW.

Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁶ met waterwegen (digitaal; 1:1; 22-10-2019)

⁶ AGIV 2019a

Anzegem, Korte Winterstraat

Plangebied op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen

Projectnummer BAAC: 2019-0965
 Projectcode bureauonderzoek: 2019188

Datum: 22-10-2019
 Schaal: 1:1000

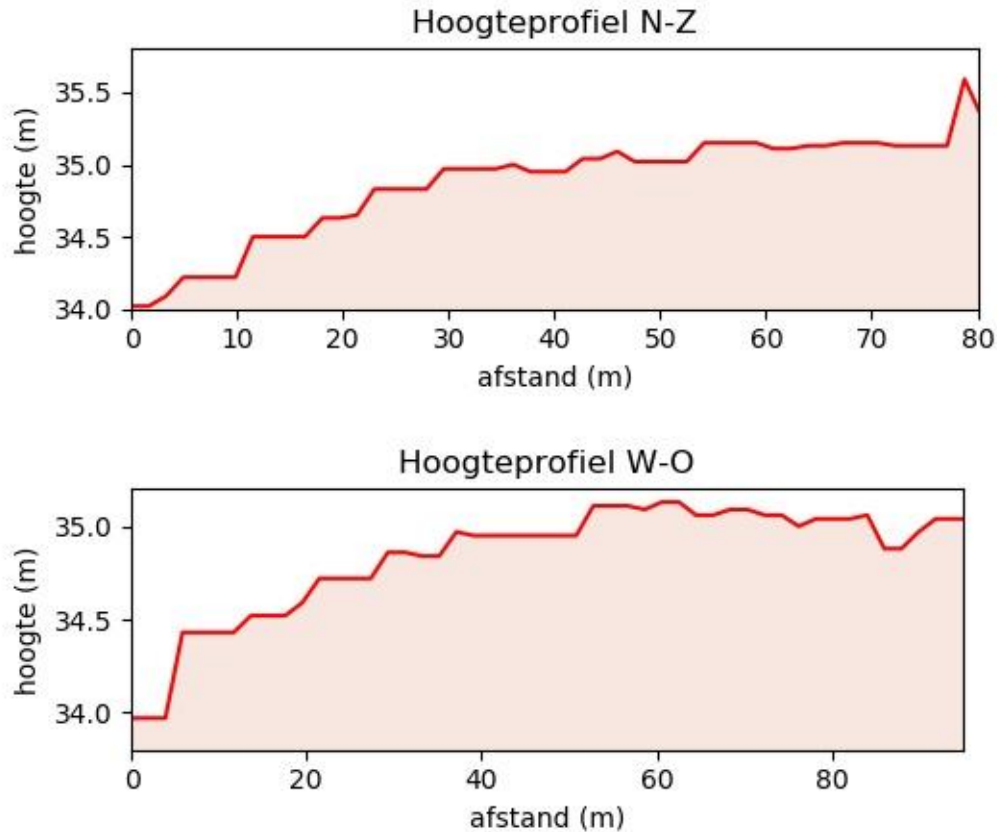
Legende

- Plangebied
- Digitaal Hoogtemodel
- 30
- 32.5
- 35
- 37.5
- 40
- Hoogteprofiel

Plan 5: Plangebied en hoogteverloop op het DHM⁷ (digitaal; 1:1; 22-10-2019)

⁷ AGIV 2019a

Figuur 2: Hoogteverloop terrein⁸

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht ligt het plangebied zich in het Schelde Leie interfluvium in de West-Vlaamse zandleemstreek.⁹ Het interfluvium tussen de Leie en de Schelde is opgedeeld in twee zones, namelijk het zandig interfluvium dat de streek ten zuiden van Waregem (inclusief Anzegem) behelst, en het lemig interfluvium, dat vooral het zuidoostelijke deel van het gebied tussen beide rivier valleien in beslag neemt. Het zandig interfluvium behoort tot het Leiebekken en wordt doorsneden door beken als de Kasselrijbeek, de Maalbeek-Gaverbeek, Zaubeeek, ... Het interfluvium manifesteert zich als een heuvelkam die afloopt naar de respectievelijke valleien van de Leie en de Schelde¹⁰. Het plangebied is gelegen op de grens tussen beide interfluvia, net binnen het zandig interfluvium. Volgens de kaart van de Traditionele Landschappen in Vlaanderen valt het plangebied in de “Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei”.

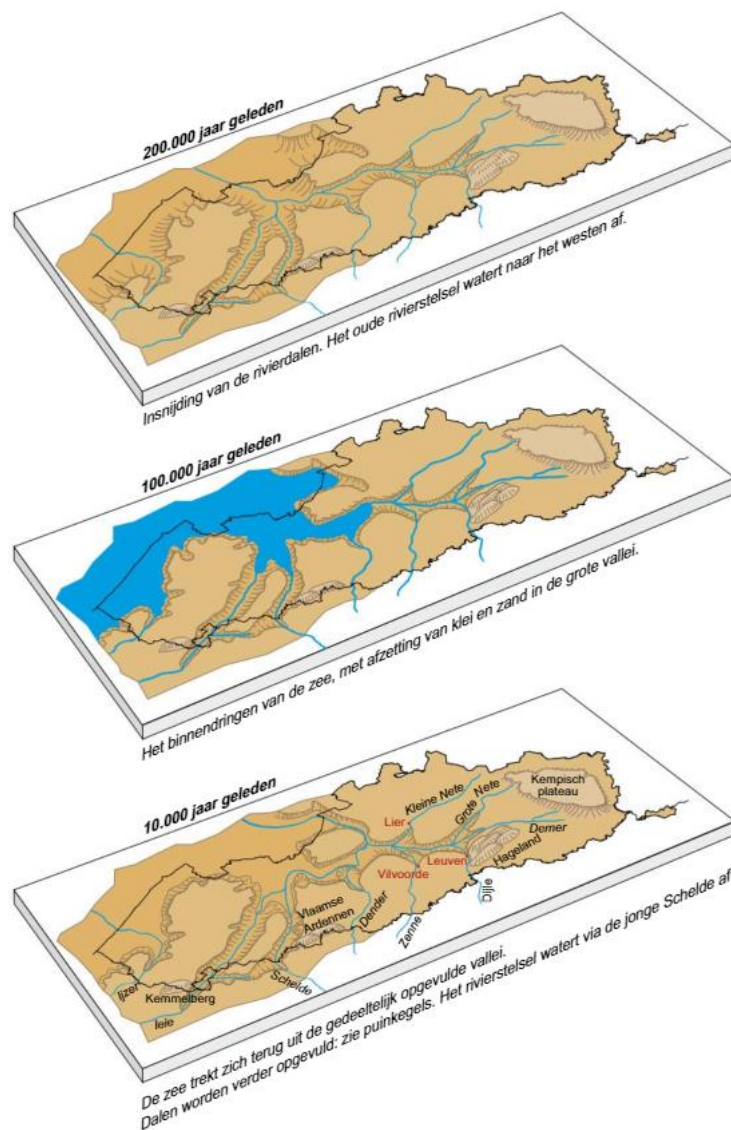
De vallei van de Schelde maakt deel uit van de Vlaamse Vallei (zie Figuur 3). Dit is een depressie (in feite een complex van deels bedolven thalwegen) die vanaf het midden-cromerien door fluviaatiele processen is uitgeschuurd tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat en in de loop van het weichseliaan opgevuld is geraakt. De dikte van dit jong-quartaire opvulpakket kan meer dan 25 m, en plaatselijk zelfs tot 30 m bedragen. De Vlaamse Vallei vormt een lange zandige vlakte waarvan de kern is gelegen ten noorden van Gent, tussen Maldegem en Stekene. De hoogte ligt er gemiddeld lager dan 10 m +TAW. De Vlaamse Vallei heeft oostelijke en zuidelijke uitlopers. De zuidelijke uitlopers vallen min of meer samen met de Leievallei, de Boven-Schelde en Dendervallei. De oostelijke uitlopers

⁸ AGIV 2019a

⁹ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁰ S.N., 2008.

strekken zich uit over de as Rupel-Dijle-Demer tot in de buurt van Werchter. In vergelijking met de Scheldevallei komen in de Leievallei dikkere afzettingen over een grotere breedte voor. Het quartaire dek is er dikker en aan de westelijke zijde ook lemiger.¹¹

Figuur 3: De vorming van de Vlaamse Vallei in de loop van het Pleistoceen¹²

De topografie van de Vlaamse Vallei wordt deels bepaald door tertiaire getuigenheuvels uit het paleogeen en neogeen, die in de ondergrond aanwezig zijn. Tevens komt op het laagterras een microreliëf voor dat is gevormd door eolische dekzanden en boreale stuifzandduinen. Daarnaast zijn lokaal ook niet-geërodeerde restanten van de verwilderde fluvioperiglaciaire, pre-holocene dalbodem aanwezig in de vorm van donken. Het laagterras wordt ontwaterd door een complex van beekjes waarvan het grootste deel afwatert in de richting van de Leie of de Schelde.¹³

In het laatpleistoceen (130.000-11.650 BP¹⁴) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd, tot diep in het paleogeen- en neogeensubstraat. Het diepste punt van deze uitschuring

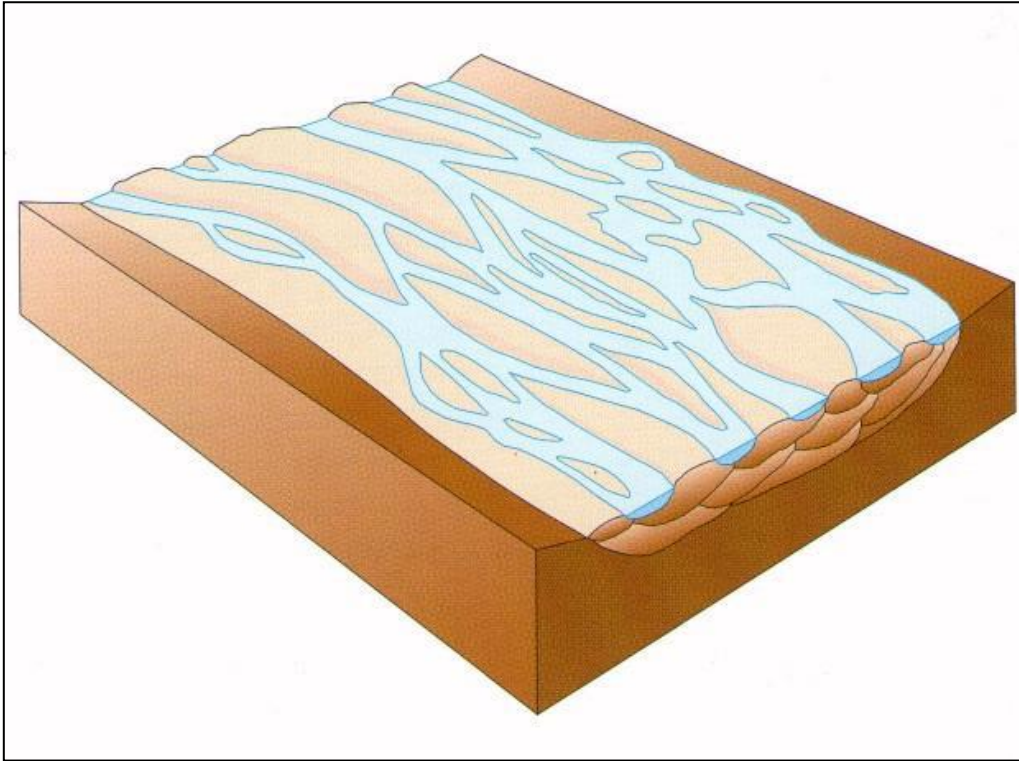
¹¹ BORREMANS 2015 p. 211

¹² BROOThAERS 2003

¹³ DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

¹⁴ BP = *Before Present*, waarbij het heden gelijkgesteld is met het jaar 1950 n.C.

werd bereikt op de overgang van het eemiaan (130.000-117.000 BP) naar het weichseliaan (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. De kustlijn kwam gedurende het eemiaan ongeveer overeen met de huidige kustlijn. Tijdens het weichseliaan werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon (zie Figuur 4).¹⁵

Figuur 4: Schematische voorstelling van een vlechtend geulenpatroon, zoals dit in de Vlaamse Vallei actief was in het Weichseliaan¹⁶

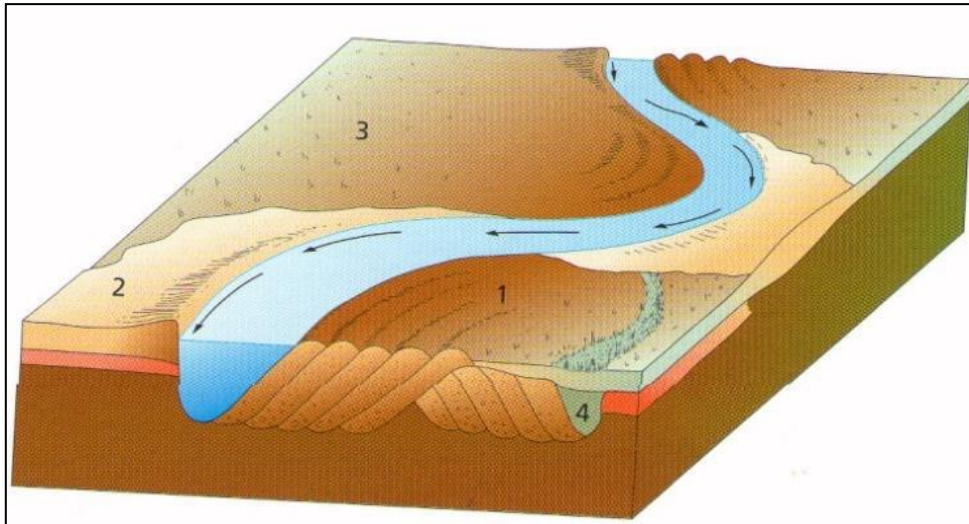
Tijdens het vroegpleistocen (117.000-76.000 BP) was een zeer koud en vochtig klimaat, gekenmerkt door vlechtende riviersystemen en de aanwezigheid van permafrost (permanent bevroren ondergrond). Als gevolg van dit laatste waren de insnijdingen beperkt. De beperkte vegetatie zorgde voor onvoldoende bescherming van de hellingen tegen het smeltwater dat in het voorjaar vrijkwam.¹⁷ Fluvioperiglaciale accumulatie domineerde en de Vlaamse Vallei werd door geleidelijke aggradatie opgevuld met afbraakmateriaal van het paleogeen- en neogeensubstraat. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn opgebouwd uit materialen die onder koude condities werden aangevoerd, door regen- en smeltwater van sneeuw of bodemijs, en vertonen een uiteenlopende lithologische opbouw en duidelijke laterale facieswisselingen.¹⁸

¹⁵ DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

¹⁶ VAN STRYDONCK et al. 2000

¹⁷ VERBRUGGEN et al. 1991 p. 360-361

¹⁸ BORREMANS 2015 p. 216-217

Figuur 5: Schematische voorstelling van een meanderend rivierenpatroon, zoals dit in de vallei van de Schelde actief is vanaf het laatglaciaal¹⁹. 1: Kronkelwaarden (binnenkant van de rivierbocht), 2: Oeverwal (buitenkant van de rivierbocht), 3: Komgronden, 4: Oude, verlande riviermeander.

Tijdens het laatpleniglaciaal (76.000-14.640 BP) trad een zeer koude en droge periode op, waarbij de vegetatie zeer beperkt was en winden vat kregen op het zandoppervlak in een schaars begroeide poolwoestijn.²⁰ Hierbij werden dekzandruggen afgezet die transversaal op de toen heersende noord- tot noordwestelijke winden lagen. Door superpositie ontstond een langgerekte dekzandgordel, met een steile, zuidwaarts gerichte lijzijde en een zachte noordwaarts gerichte loefzijde. Het gaat hierbij om een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 m. De noordwaarts gerichte afwatering werd hierdoor afgedamd, waardoor langs de zuidrand van dekzandrug verschillende paleomeren ontstonden. Het verwilderde riviersysteem boog oostwaarts af om via het doorbraakdal van Hoboken en de Beneden-Schelde zijn weg naar de zee te zoeken.²¹

Tijdens het laatglaciaal (de laatste fase van het weichseliaan, 14.640-11.650 BP) en in het holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkregen de Leie en Schelde opnieuw een meanderend patroon (zie Figuur 5). Het huidige oppervlak valt dan ook grotendeels samen met dat van de laatste fluvioperiglaciale afzettingen uit het weichseliaan. De rivieren sneden zich vanop dat niveau in, wat mede gefaciliteerd werd door de verdwijnende permafrost, waardoor een laagterras ontstond. Later werden deze vroegholocene dalen als gevolg van de stijgende zeespiegel en erosiebasis weer gedeeltelijk opgevuld met alluviale afzettingen.²² Tijdens de koudere dryasperioden binnen het laatglaciaal werden rivierduinen gevormd door lokale verstuiving van zanden uit de drooggevallene rivierbeddingen. Soms werden deze tijdens het holoceen nog eens lokaal herwerkt, waardoor stuifzandduinen ontstonden.²³

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Moen en maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk. De afzettingen bestaan uit grijze klei tot silt. Het sediment is

¹⁹ VAN STRYDONCK et al. 2000

²⁰ VERBRUGGEN et al. 1991 p. 361

²¹ BORREMANS 2015 p. 219

²² DE MOOR G., VERMEIRE S. 1999

²³ BORREMANS 2015 p. 219

kleihoudend en bevat meerdere laminae. Fossiele nummulites planulatus kunnen voorkomen, alhoewel de afzettingen van de Formatie van Kortrijk over het algemeen weinig macrofossielen bevatten. De afzettingen van de Formatie van Kortrijk zijn oude mariene afzettingen die in het vroeg-eoceen (54,8-49 miljoen jaar geleden) werden afgezet. Naast het Lid van Moen behoren ook het Lid van Aalbeke, Saint-Maur en Mont-Héribu tot deze formatie. De grens tussen de afzettingen van het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke (KoAa) bevindt zich direct ten (zuid)oosten van het plangebied, aan de overzijde van de Nieuwpoortstraat.

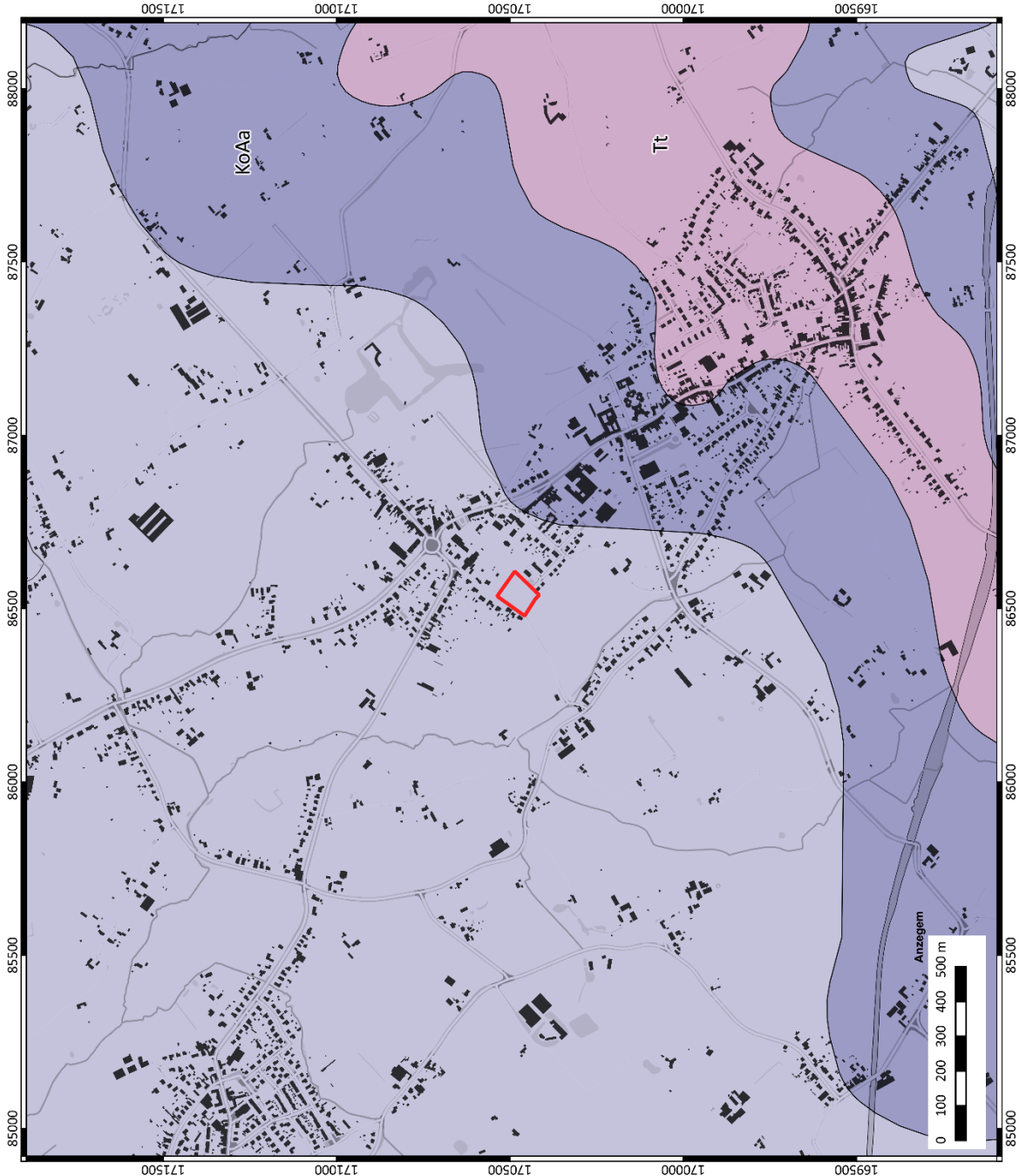
Quartair

Op de quartairgeologische kaart 1:200.000 is het plangebied gekarteerd als type 1 en grenst in het noorden aan profieltype 1b.

Profieltype 1 wordt gekenmerkt door eolische afzettingen (zand tot silt) van het weichseliaan (laat-pleistoceen), mogelijk vroeg-holoceen. Zand tot zandleem komt voor in het noordelijk en het centrale gedeelte van Vlaanderen. Silt (loess) komt dan weer voor in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen (ELPw). Onder deze afzettingen komen nog hellingsafzettingen voor van het quartair (HQ).

Profieltype 1b verschilt enkel met 1 door het feit dat er nog zandige eologische afzettingen voorkomen van het holoceen en mogelijk tardiglaciaal (laat-weichseliaan) (EH) boven op de eolische afzettingen.

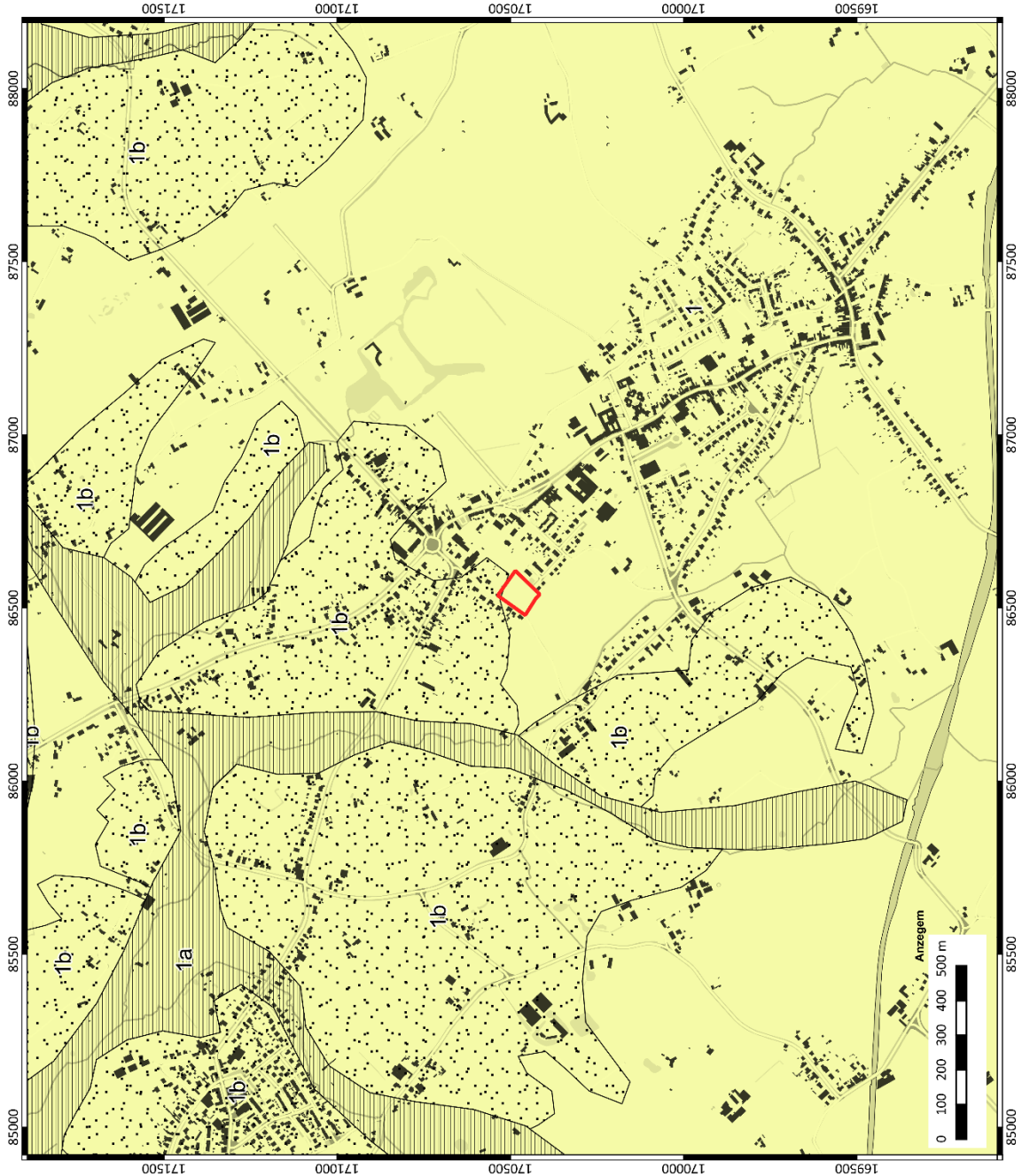
Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 wordt het plangebied gekenmerkt door profieltype 2. Hierbij komen zandige tot zandlemige eolische afzettingen voor, deze zijn homogeen bovenaan en met een aternatie van zand- en leemlagen onderaan.

 <p>ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Winterstraat</p>
	<p>Plangebied op de tertiairgeologische kaart</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	
<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:10000</p>	
<p>Legende</p> <p> Plangebied</p> <p>Tertiair</p> <ul style="list-style-type: none"> L. Aalbeke L. Moen F. Tielt 	
	

Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart²⁴ (digitaal; 1:10.000; 22-10-2019)

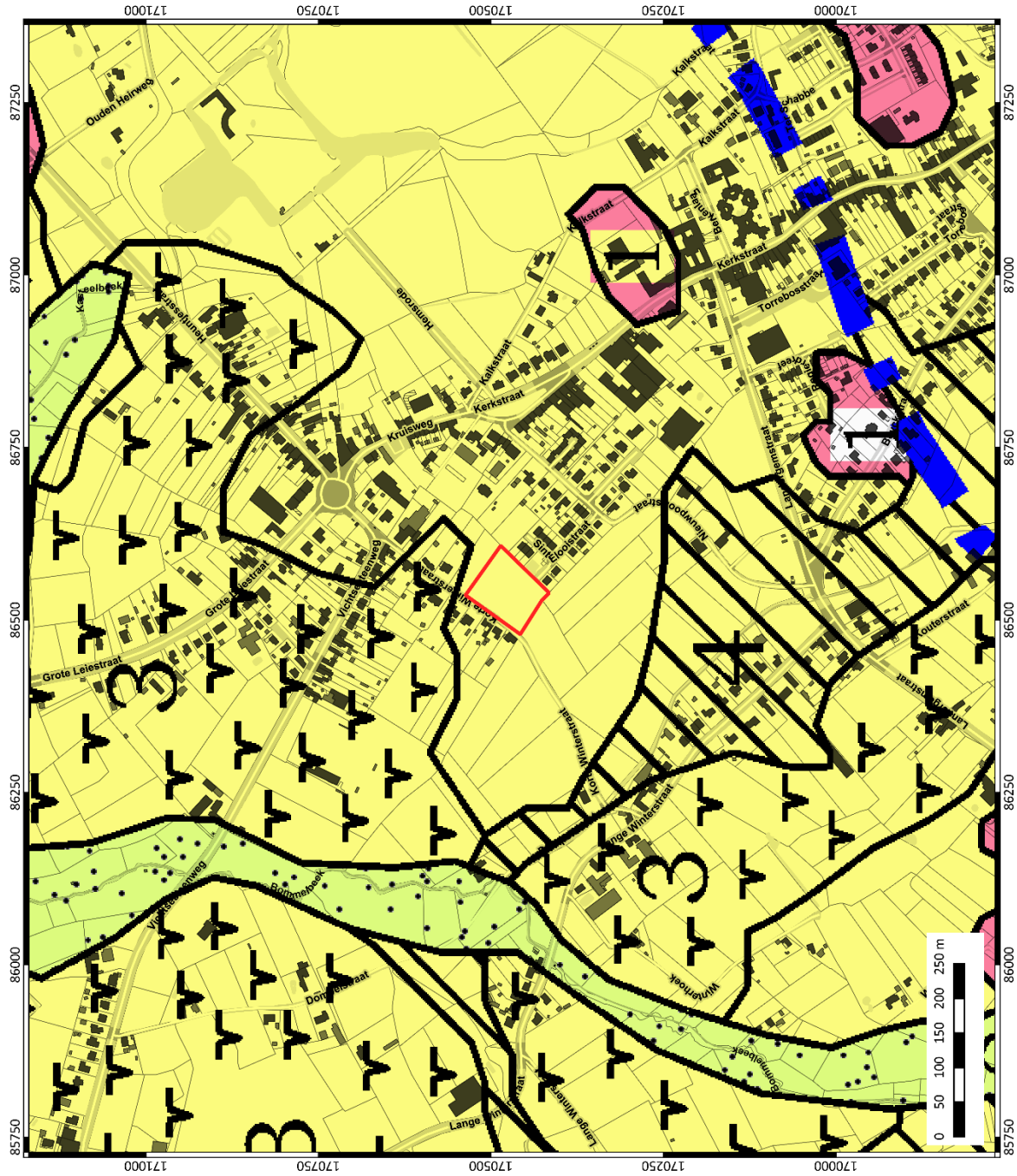
²⁴ DOV VLAANDEREN 2019b

<p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>	<p>Plangebied op de quartairgeologische kaart</p>	<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019188</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:10000</p>	<p>Legende</p> <p> Plangebied</p> <p>Quartair</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 1a 1b 	
--	---	--	--	---	---	--

Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart²⁵ (digitaal; 1:200.000; 22-10-2019)

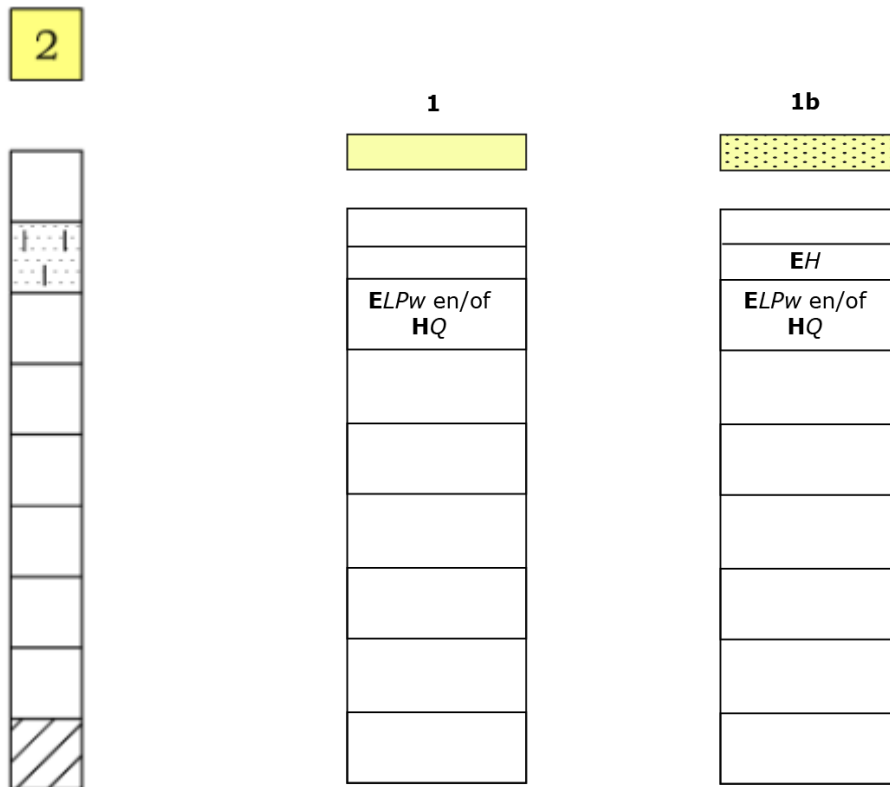
²⁵ DOV VLAANDEREN 2019c

 <p>ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzagem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de quartaargeologische kaart 1:50.000</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:5000</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 8: Plangebied op de quartaargeologische kaart 1:50.000²⁶ (digitaal; 1:50.000; 22-10-2019)

²⁶ DOV VLAANDEREN 2019c

Figuur 6: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (links 1:50.000, rechts 1:200.000)²⁷

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als Zcc en Zcp en wordt grotendeels omringd door Scc en Zcp.

OB: Bebouwde zone. Deze bodem werd door toedoen van de mens in een recent verleden gewijzigd of vernietigd.

Scc: Matig droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Gleyverschijnselen komen voor vanaf 60 – 90 cm. De bouwvoor is gemiddeld 25-30 cm dik.

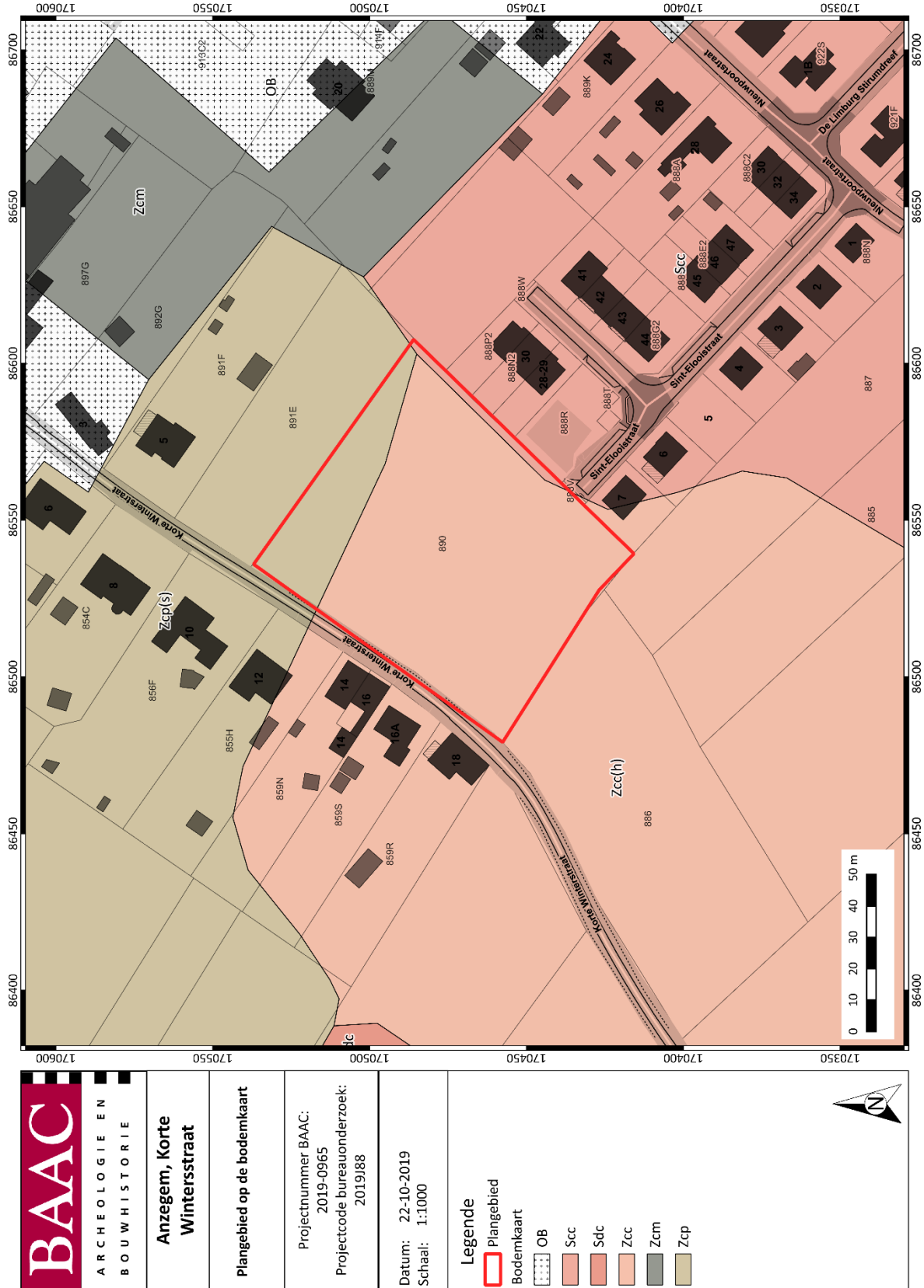
Sdc: Matig natte lemige zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen tussen 40 – 60 cm. Bouwvoor van ca. 25 cm dik.

Zcc: Matig droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Roestverschijnselen tussen de 60 en 90 cm.

Zcm: Matig droge, zwak gleyige zandbodem met dikke antropogene humus A horizont. Onder het plaggendek vaak overblijfselen van een B horizont. Roestverschijnselen tussen 60 en 90 cm.

Zcp: Matige droge, zwak gleyige andbodem zonder profielontwikkeling en met een bedolven bodemprofiel. Roestverschijnselen tussen de 60 en 90 cm.

²⁷ DOV VLAANDEREN 2019c

Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²⁸ (digitaal; 1:20.000; 23-10-2019)

²⁸ DOV VLAANDEREN 2019a

2.2.2 Historisch kader

De oudste vermelding van Anzegem komt uit de 10de eeuw, wanneer een zekere Rodgerus in het jaar 960 een schenking doet van Anzegem (*Ansoldingehem*) met boerderij, kerk, huizen, gronden, bossen, weiden en graslanden aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Deze schenking wordt later nog door koning Hendrik I van Frankrijk bevestigd in 1038.

In de tweede helft van de 16de eeuw, de periode van de godsdiensttroebelen, zorgen plundertochten ervoor dat negen tiende van het landbouwgebied van Anzegem er verlaten en onbewerkt bij gaat liggen. In 1581 was ook het bevolkingsaantal met twee derde gedaald.

De streek van Avelgem wordt bovendien in de periode van 1640-1644 en gedurende de negenjarige oorlog (1688-1697) door Franse en Engelse troepen geplunderd en gebrandschat. In de jaren 90 van de 18de eeuw zou opnieuw een woelige periode aanbreken, na een korte rustige periode onder de Oostenrijkse Habsburgers.

Anzegem behoort tot de kasselrij Oudenaarde tot aan de Franse bezetting (1795). Samen met Avelgem en Petegem is Oudenaarde op dat moment een van de drie Hoofdpointierijen van de Heuverkasselrij. Wanneer de oude bestuursvormen worden afgeschaft valt de gemeente onder het departement van de Leie (later de provincie West-Vlaanderen), arrondissement Kortrijk.

Anzegem kent geen noemenswaardige industriële bedrijvigheid voor 1914, met uitzondering van vlas- en katoennijverheid. Na de oorlog vestigen zich hier wel enkele textielbedrijven, die zich voornamelijk lokaliseren in de nabijheid van het huidige station.

Het dorpscentrum heeft vooral aaneengesloten bebouwing, opklimmend tot de 2de helft van de 19de eeuw. Het stratenpatroon is goed bewaard gebleven en al herkenbaar op de Ferrariskaart (1770-1778) en in het landbouw van de gemeente (1782). De gemeente wordt verder getypeerd door landbouw. Er bevinden zich vele hoeves, die aansluiten bij het type met losstaande bestanddelen. Deze waren voorheen ook bijna allen volledig omwald. De noordgrens en oostgrens van de gemeente worden getypeerd door de aanwezigheid van bossen²⁹.

2.2.3 Cartografische bronnen

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart³⁰ (Plan 10) is te zien dat het plangebied volledig in akkerland gelegen is en dit over twee percelen. Net ten noordoosten van het plangebied is een cluster van bewoning te zien aan de Cruyswegh. De ruime omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door akkerland met hun bijhorende woningen/boerderijen. De huidige Korte Winterstraat is ook al aangegeven op deze kaart.

Vandermaelen (1846-1854)

Ter hoogte van het plangebied worden op de Vandermaelenkaart³¹ (Plan 11) slechts weinig details weergegeven. Het plangebied situeert zich nog steeds in akkerland, de huidige Korte Winterstraat is ook weergegeven. Er is geen parcelering te zien op deze kaart.

²⁹ DE GUNSCH A. & DE LEEUW S. 2006 via: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/22082>

³⁰ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2019

³¹ GEOPUNT 2019f

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

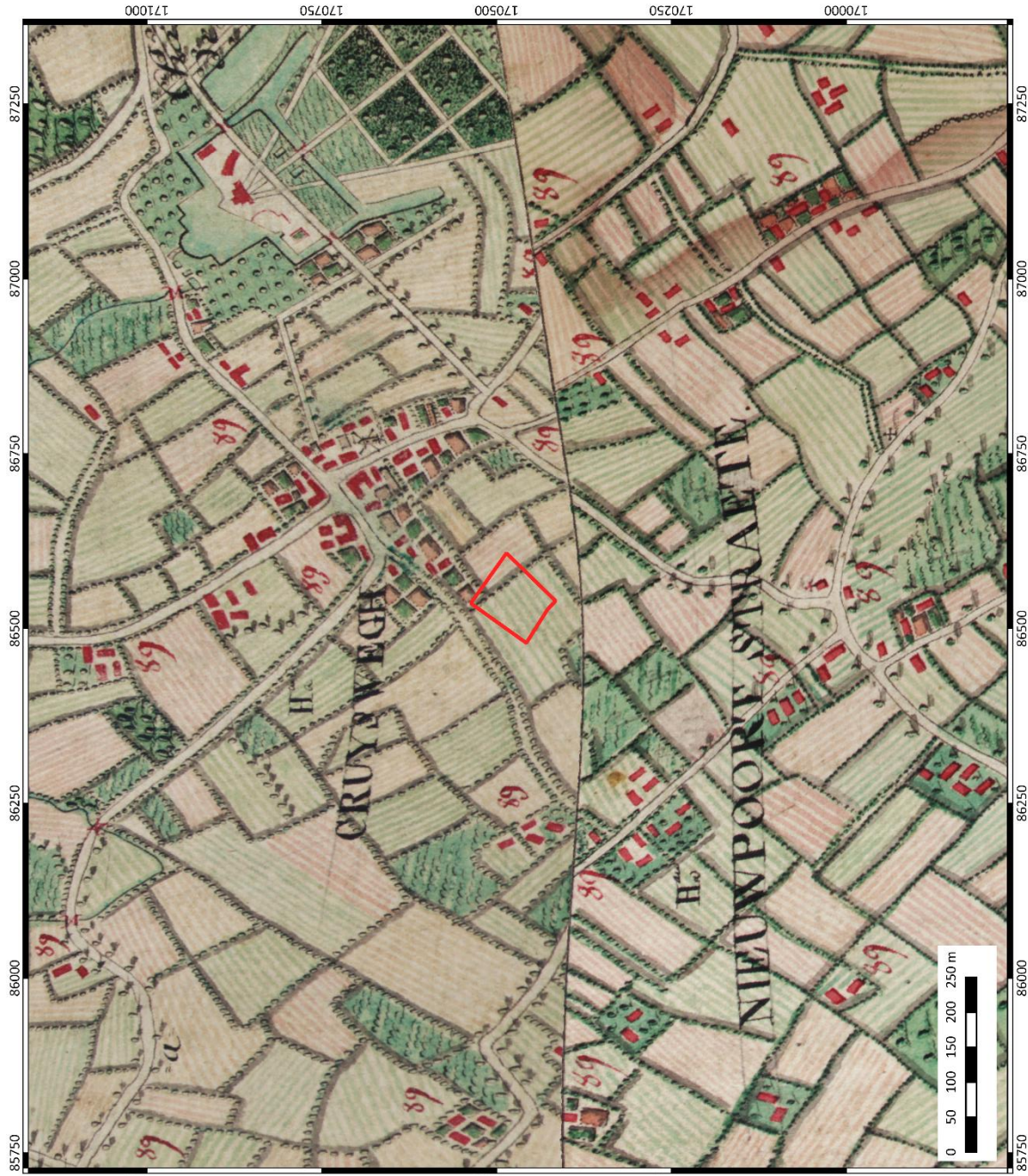
Op de Atlas der Buurtwegen³² (Plan 12) is de situatie erg gelijkaardig als aan die op de topografische kaart van Vandermaelen. Er is geen weergave van percelering en het plangebied en zijn ruime omgeving wordt nog steeds gekenmerkt door akkerland.

Popp (1842-1879)

De Poppkaarten³³ (Plan 13) beelden ter hoogte van het plangebied opnieuw dezelfde situatie uit als op voorgaande kaarten. Echter is er veel meer detail aanwezig op deze kaarten. Zo is het plangebied ingenomen als één perceel en is het nog steeds in gebruik als akkerland. Ten noordoosten van het plangebied lijkt de bewoning te zijn toegenomen.

³² GEOPUNT 2019e

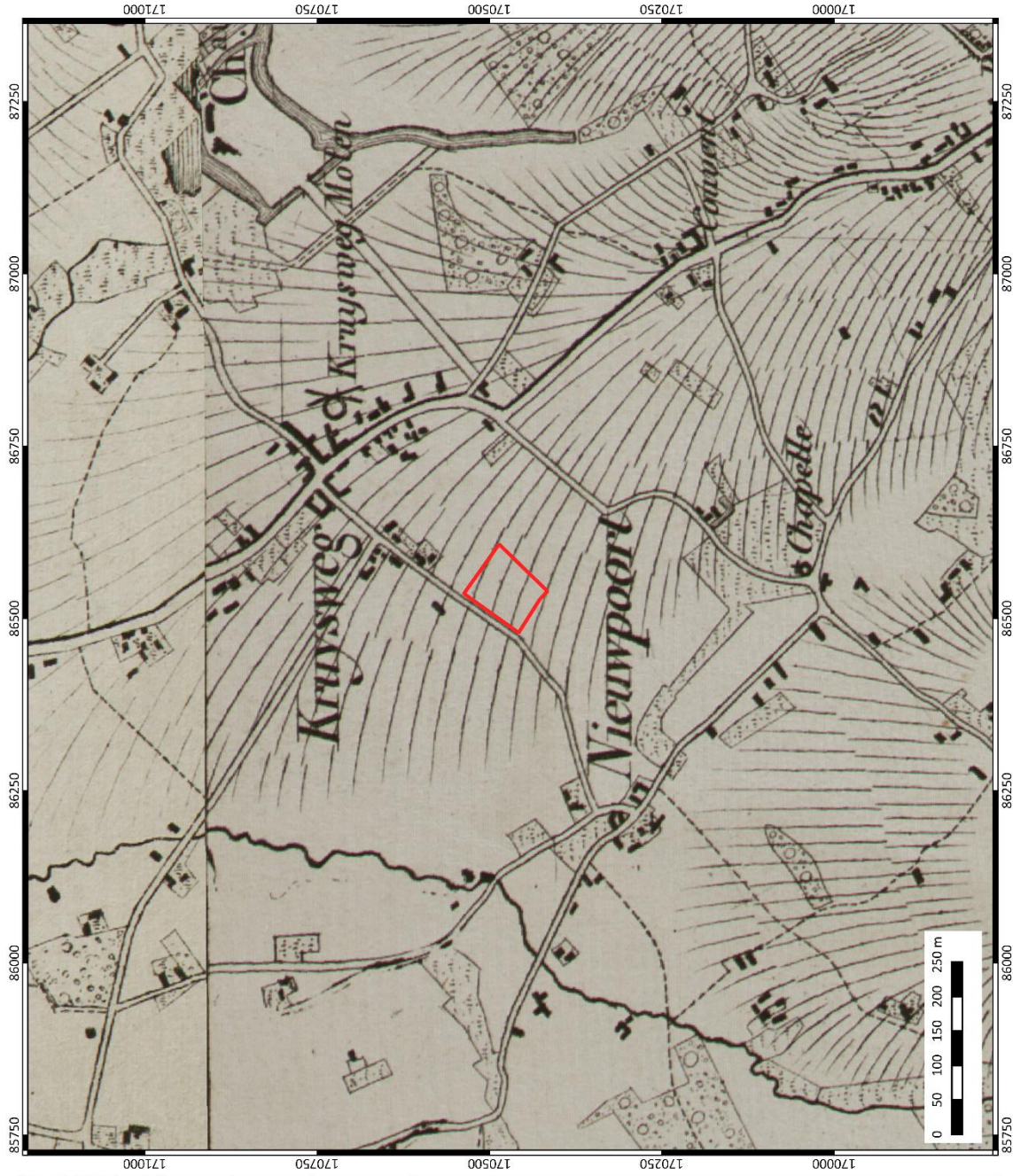
³³ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2019

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de kaart van Ferraris (1777)</p>
	<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>
	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:5000</p>
	<p>Legende Plangebied</p>

Plan 10: Plangebied op de Ferriskaart³⁴ (analoog; 1:25.000; 22-10-2019)

³⁴ GEOPUNT 2019b

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854)</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:5000</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 11: Plangebied op de Vandermaelenkaart³⁵ (analoog; 1:20.000; 22-10-2019)

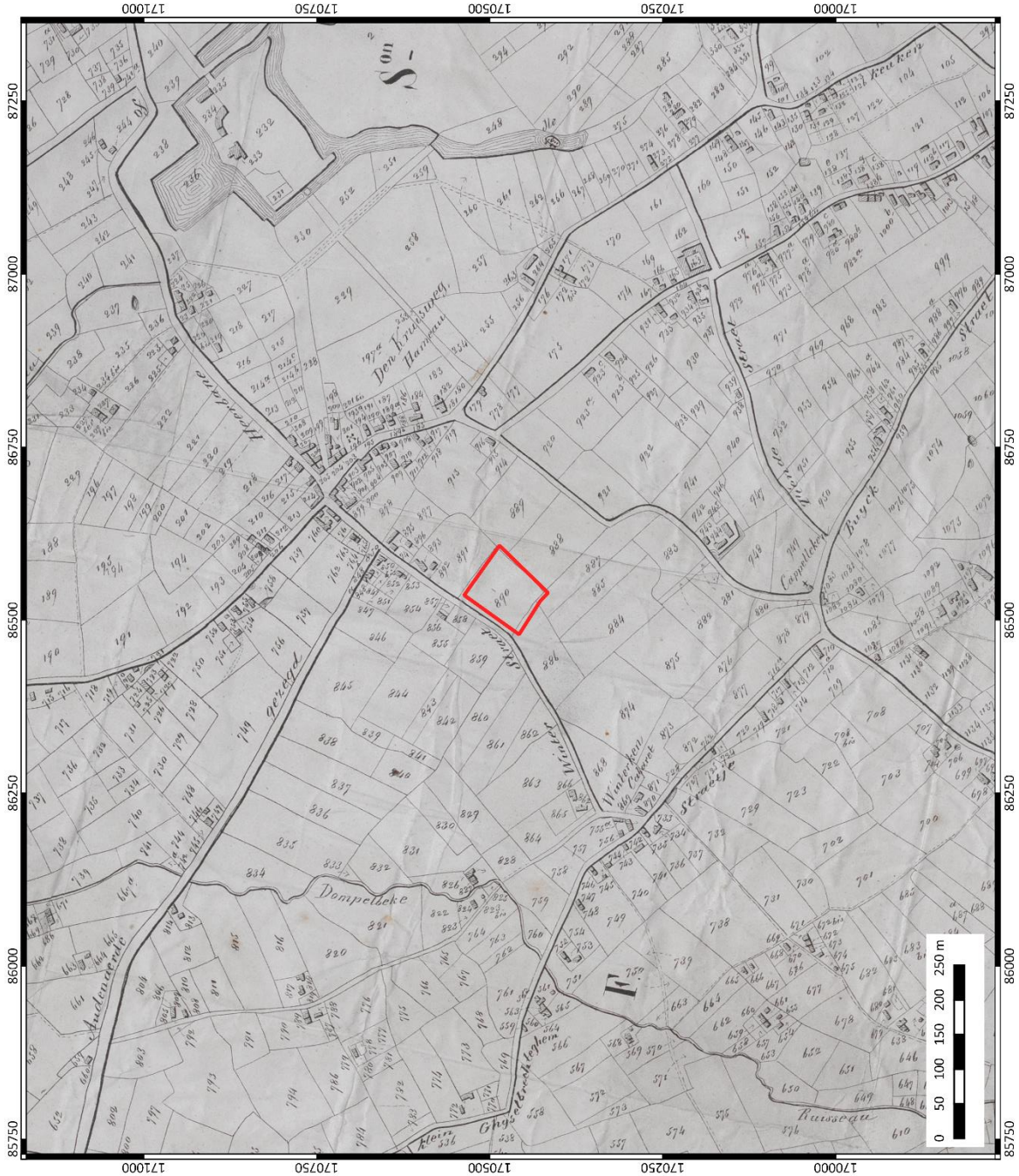
³⁵ GEOPUNT 2019c

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>	<p>Plangebied op Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)</p>	<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:5000</p>	<p>Legende Plangebied</p>	
--	--	--	---	---	--	---

Plan 12: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen³⁶ (analoog; 1:2500; 22-10-2019)

³⁶ GEOPUNT 2019a

 <p>ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de Poppkaart (1842-1879)</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:5000</p>
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 13: Plangebied op de Poppkaart³⁷ (analog; 1:1.250-1:7.500; 23-10-2019)

³⁷ GEOPUNT 2019d

2.2.4 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf aan de Korte Winterstraat zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 14).³⁸ Rondom het projectgebied werden wel enkele meldingen gedaan (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁹

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
217175	STERHOEK / METAALDECTIE / RESTEN ROYAL AIR FORCE P 51 MUSTANG MKIII FX 989 / DRIE ARTILLERIEGRANATEN EN ANDERE MUNITIE UIT WO I
217243	STIENTJESSTRAAT / METAALDETECTIE / 18 ^E EEUWSE MUNT
217245	STIENTJESSTRAAT / METAALDECTIE / VERGULDE BROCHE NIEUWE TIJD
72855	'T GOED TEN HEEDE / CARTOGRAFIE / LAAT MIDDELEEUWSE SITE MET WALGRACHT
72858	'T GOED TER REYEN/TER LEIJEN / CARTOGRAFIE / 18 ^E EEUWSE SITE MET WALGRACHT
75129	KASTEEL VAN HEMSRODE / CARTOGRAFIE / LAAT MIDDELEEUWSE WATERBURCHT
211374	NIEUWPOORTSTRAAT / PROEFSLEUVEN / ROMEINSE KUILEN, GREPPELS, WATERPUT
75301	GOED TEN BULCKE / CARTOGRAFIE / 18 ^E EEUWSE HOEVE
207355	TER SCHABBE / OPGRAVING / IJZERTIJD GREPPELS EN WATERKUILEN, ROMEINSE GREPPELS, WATERPUT EN ONDIEPE KUIL, VROEG ME AARDEWERK UIT WATERPUT EN LTE ME LIJNFRAGMENTEN
216971	BERGLAAN / METAALDECTIE / ARMENPENNING UIT DE NIEUWE TIJD
75151	SINT JAN BAPTIST EN ELIGIUSKERK / CARTOGRAFIE / VOL MIDDELEEUWSE KERK
217120	BALTHAZARSTRAAT / METAALDETECTIE / DRIE KOGELTOPPEN WO II

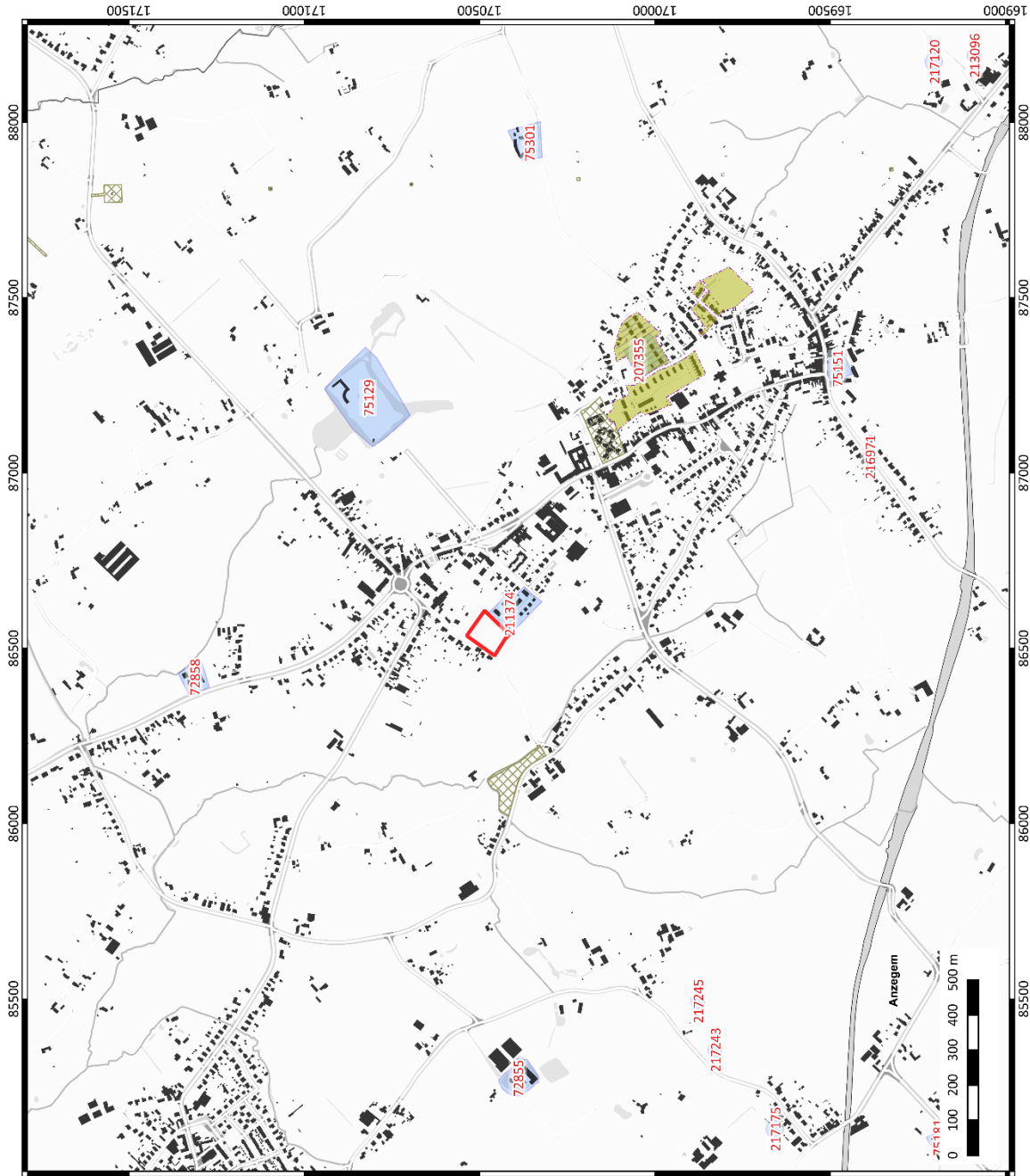
³⁸ CAI 2019

³⁹ CAI 2019

213096

BALHAZARSTRAAT / METAALDETECTIE / VONDSTENCONCENTRATIE MUNITIE WO II

Uit de gegenereerde CAI waarden in de directe omgeving van het terrein kan besloten worden dat het plangebied zich in archeologisch interessant gebied bevindt. Er zijn voornamelijk sporen uit de Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. Hierbij is CAI waarde 211374 erg interessant. Het grenst nl. in het zuiden aan het huidig plangebied. Verschillende Romeinse sporen zijn aangetroffen waaronder een waterput en verschillende paalsporen die in verband gebracht kunnen worden met een nederzetting.

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied op de GRB met aanduiding van CAI, GGA en bekrachtigde archeologienota's</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	
<p>Datum: 22-10-2019 Schaal: 1:10000</p>	
<p>Legende Plangebied</p>	

Plan 14: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁰ (digitaal; 1:1; 23-10-2019)

⁴⁰ CAI 2019

Ander archeologisch onderzoek in de regio

Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio

AN(BS)/N/EV ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
Projectnummer r 189-2014	ANZEGEM NIEUWPOORTSTRAAT	PROEFSLEUVEN	OPGRAVING MAAR WERD GEWEIGERD DOOR AO
ID 12198	ANZEGEM BERKENLAAN 2	BUREAUONDERZOEK	GEEN VERVOLGONDERZOEK
ID 1477	ANZEGEM LANGE WINTERSTRAAT	BUREAUONDERZOEK	LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK EN ALLES WAT DAARUIT VOORTVLOEIT

In 2014 werd door BAAC Vlaanderen bvba een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd net ten zuiden van het plangebied aan de Nieuwpoortstraat naar aanleiding van een verkaveling. Hierbij werden tijdens het proefsleuvenonderzoek maar liefst 98 spoornummers uitgedeeld aan 87 sporen. In hoofdzaak bevatten de spoornummers voornamelijk kuilen, paalkuilen, greppels en één waterput. De sporen konden voornamelijk in verband gebracht worden met de Romeinse periode, maar ook enkele sporen konden gedateerd worden in de late middeleeuwen. In totaal werden 23 vondsten gedaan waarvan 14 aardwerkfragmenten, 2 stukken bouwceramiek en 7 stukken verbrande leem. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden ook verschillende profielen geregistreerd. Hierbij werden resten van een humus B horizont aangetroffen. Steentijdpotentieel werd echter niet onderzocht voor het terrein. Na het proefsleuvenonderzoek werd door BAAC Vlaanderen een vlakdekkende opgraving geadviseerd maar het advies werd door het agentschap niet gevolgd. Door een erg hoge stand van het grondwater zouden er bijkomende maatregelen moeten genomen worden waardoor de kosten niet zouden opwegen tegen de geplande werken.⁴¹

Anzegem Berkenlaan 2: ID 12198

In september 2019 werd een archeologienota opgemaakt door Acke en Bracke bvba voor een terrein aan de Berkenlaan 2 te Anzegem naar aanleiding van een nieuwbouw. Uit het bureauonderzoek kon besloten worden dat het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting had voor sites met grondsporen en een hogere verwachting voor sites uit de Romeinse periode. Het plangebied werd in 2001 echter grondig gewijzigd en verschillende werken vonden plaats in het terrein. Hierdoor bleef er slechts een kleine zone over die onderzocht kon worden, echter zou er hier geen kennispotentieel zijn en werd er geen verder onderzoek geadviseerd.⁴²

Anzegem Lange Winterstraat: ID 1477

Voor een terrein aan de Lange Winterstraat werd een archeologienota opgemaakt in 2017 Door RAAP België naar aanleiding van een verkaveling. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied een verwachting had voor archeologie uit elke periode. Een landschappelijk bodemonderzoek werd in eerste instantie geadviseerd.⁴³

⁴¹ CORNELIS et al. 2014⁴² ACKE et al. 2019⁴³ VAN DE WATER 2017

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Anzegem en kent zeker al een occupatiefase vanaf de volle middeleeuwen. In de buurt van het plangebied werden verschillende meldingen gegenereerd waarbij sporen en materiaal ontdekt werden uit de ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen. Op de bodemkaart en het DHM blijkt dat het plangebied zich net op de rand van een dekzandrug bevindt. De bodem in en rondom het plangebied kan een al dan niet verbrokkelde humus B horizont bevatten. Deze zaken zorgen er voor dat het een gunstige locatie kon geweest zijn voor menselijke bewoning vanaf de steentijd. Bovendien werd aangrenzend aan het plangebied tal van Romeinse sporen aangetroffen. Hierdoor is de kans op sporen uit de Romeinse periode hoog.

De cartografische bronnen tonen aan dat de directe en ruimere omgeving van het plangebied voornamelijk in gebruik was als akker. Op de kaart van Ferraris zijn ook verschillende hoeves te zien in de ruimere omgeving van het plangebied.

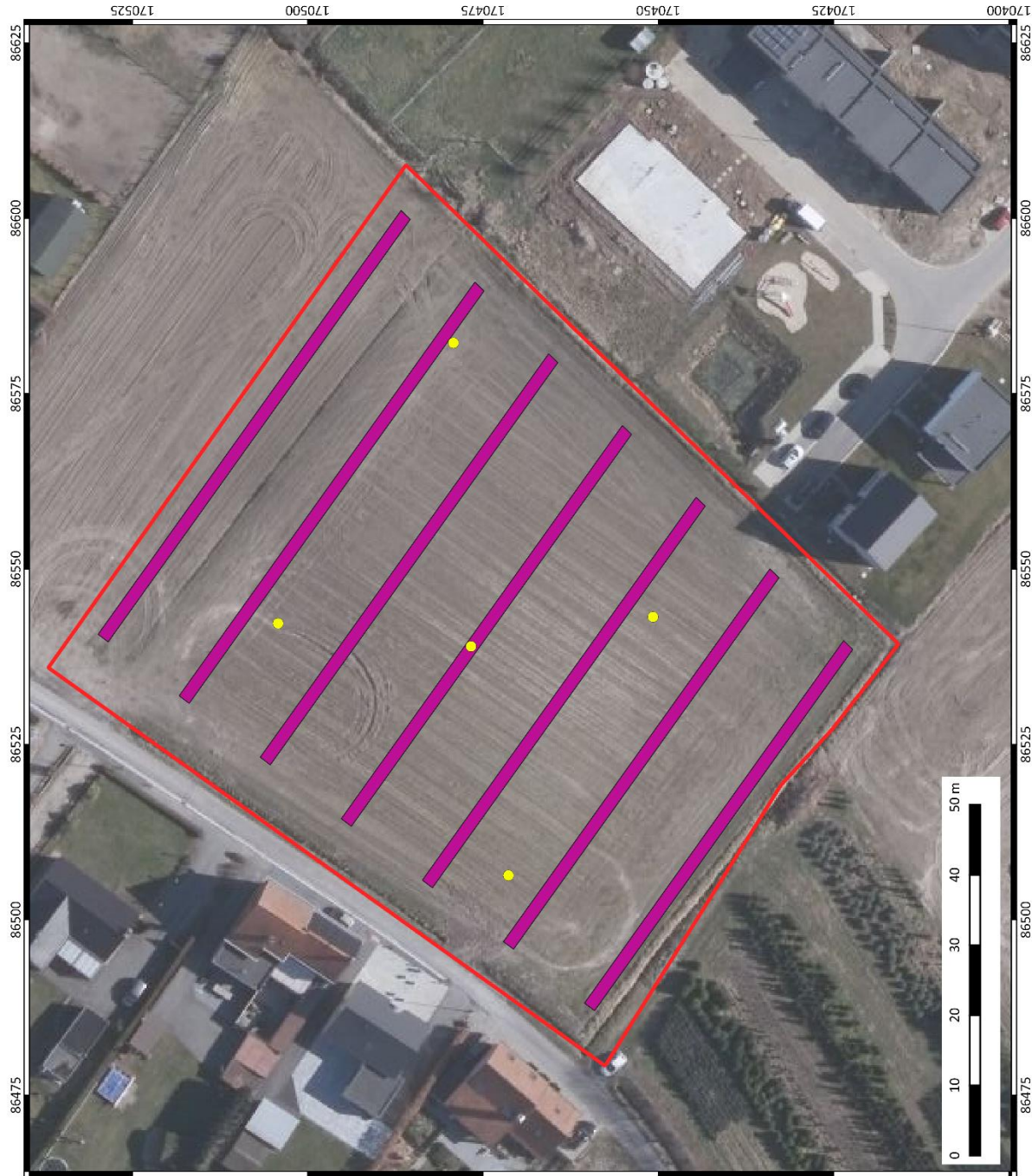
2.3.2 Archeologische verwachting

- In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich bodems met een B-horizont die mogelijk goed bewaard is. De bodemkaart geeft aan dat het plangebied zich in een matig droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont bevindt. Bij vorig onderzoek ten zuiden van het plangebied werd reeds een bodem met B horizont aangetroffen. Bijgevolg is het mogelijk dat deze ook in het plangebied aanwezig is. Op dit moment is het niet duidelijk of de bodem ooit verstoord geweest is in het verleden. Omwille van de ligging in het landschap, net op de rand van een dekzandrug en in de nabijheid van water is er zeker een mogelijkheid voor het aantreffen van steentijdsites of -concentraties.
- In de directe omgeving van het plangebied zijn sporen gevonden die gedateerd konden worden in de ijzertijd - Romeinse periode. Hierbij is de kans groot dat de sporen doorlopen tot in het huidig plangebied. De verwachting voor archeologie uit deze periode is bijgevolg hoog.
- Voor de periodes vanaf de middeleeuwen zijn geen directe aanwijzingen voor bewoningen binnen het plangebied. Op de historische kaarten is het plangebied steeds onbebouwd geweest en ingedeeld als akkerland. Dit wil echter niet zeggen dat dit altijd het geval geweest is. De kans dat er materiaal uit deze periode aangetroffen zal worden is bestaand.

Op basis van bovenstaande gegevens kan besloten worden dat het archeologisch potentieel voor het plangebied hoog is voor elke periode. Aangezien er tal van sporen uit de ijzertijd - Romeinse periode gedaan zijn net ten zuiden van het plangebied is het potentieel voor sporen uit deze periode zeer hoog. De enige manier om informatie te verzamelen over het al dan niet aanwezig zijn van een archeologische site uit welke periode dan ook is via verder onderzoek.

2.3.3 Syntheseplan

In onderstaand plan wordt het advies weergegeven.

 <p>BAAC ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Anzegem, Korte Wintersstraat</p>
	<p>Plangebied met advies verder onderzoek</p>
<p>Projectnummer BAAC: 2019-0965 Projectcode bureauonderzoek: 2019J88</p>	<p>Datum: 25-10-2019 Schaal: 1:500</p>
<p>Legende</p> <ul style="list-style-type: none"> Plangebied Landschappelijke boringen Proefsleuven 	

Plan 15: Synthesepan: advies verder onderzoek (1:1; digitaal; 25-10-2019)

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Het potentieel op kennisvermeerdering voor het plangebied is hoog. Er zijn geen directe aanwijzingen dat het plangebied ooit verstoring of bebouwing gekend heeft, de archeologische lagen kunnen dus nog intact zijn. In het plangebied plant de initiatiefnemer een verkaveling. Bijgevolg zal de gehele ondergrond verstoord worden. Als eerste is het belangrijk om na te gaan wat de staat van de bodem is binnen het plangebied. Aan de hand van de bureaustudie kan er niet vastgesteld worden of een archeologische site aanwezig of afwezig is. Hiervoor is verder (voor)onderzoek aangewezen. Er is wel een vermoeden dat er binnen het plangebied sporen uit de ijzertijd of Romeinse tijd zullen bevinden aangezien deze ook gedaan werden in een terrein, grenzend in het zuiden van het huidig plangebied.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴⁴ is er (on)voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel voor het plangebied is hoog. Bijgevolg is verder onderzoek aangewezen.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	SPOREN BESTAAN VOORNAMELIJK UIT GRONDSPOREN, BIJGEVOLG IS DEZE METHODE NIET NUTTIG OM TOE TE PASSEN
VELDKARTERING	JA	NEE	NEE	NEE	GEEFT GEEN INFO OVER DE AANWEZIGHEID VAN EEN MOGELIJKE SITE, ENKEL OF ER MATERIAAL AANWEZIG IS UIT EEN BEPAALDE PERIODE
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DIENT TE GEBEUREN OM DE STAAT VAN DE BODEM NA TE GAAN EN OM TE BEPALEN WAT HET ARCHEOLOGISCH NIVEAU IS
VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	MISSCHI EN	NEE	NOG NIET BEPAA LD	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK. INDIEN GAAF BODEMPROFIEL DIENEN DEZE BORINGEN UITGEVOERD TE WORDEN OM HET STEENTIJD POTENTIEEL NA TE GAAN.

⁴⁴ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2019 fig.3

PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	MISSCHI EN	NEE	NOG NIET BEPAAAL D	
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	JA	NEE	NOG NIET BEPAAAL D	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK.

Aangezien de geplande werken het terrein volledig gaan verstoren, dient een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden om de staat van de bodem na te gaan. Indien blijkt dat er een gaaf bodemprofiel aanwezig is, dient verder onderzoek te gebeuren in de vorm van archeologische boringen. Deze boringen zijn gericht om het steentijdpotentieel van het terrein na te gaan. Na afloop van dit onderzoek dient een proefsleuvenonderzoek te gebeuren om sporensites op te sporen.

Als blijkt na het landschappelijk bodemonderzoek de bodem volledig verstoord te zijn, dient geen verder onderzoek te gebeuren.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Aangezien het om een verkaveling gaat wordt het gehele terrein opgenomen voor verder (voor)onderzoek.

Plan 16: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk bodemonderzoek / proefsleuvenonderzoek (digitaal; 1:1; 25-10-2019)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag voor het verkavelen van gronden voor een project *Anzegem, Korte Winterstraat*, werd door BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota met uitgesteld traject opgesteld. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de aanleg van een nieuwe verkaveling. Het doel van deze archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het bureauonderzoek kon hierover geen uitsluitsel geven en een Programma van Maatregelen voor vervolgonderzoek werd opgesteld. Gezien de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek is verder archeologisch onderzoek op het terrein aangewezen.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zoveel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld. Er kan niet ingeschat worden of de ondergrond ooit verstoord is geweest. Het plangebied lijkt onbebouwd gebleven tot op vandaag. Er kan wel met zekerheid gezegd worden dat de geplande werken een vernietiging betekenen voor het eventuele aanwezige erfgoed. Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten minstens vanaf de steentijd tot de middeleeuwen.

Hier is de kans dan ook zeer reëel dat archeologische sporen bewaard zijn gebleven die bovendien potentieel erg waardevol kunnen zijn en nieuwe inzichten kunnen bieden in oudere bewoningsfasen van het plangebied en de omgeving van Anzegem. Er dienen bijgevolg maatregelen genomen te worden voor verder archeologisch onderzoek voor het gehele terrein aangezien de geplande werken aanzienlijke bodemingrepen impliceren die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed.

Bij deze archeologienota werd in eerste instantie het advies tot een landschappelijk bodemonderzoek van het terrein gevolgd. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek zullen eventueel archeologische boringen uitgevoerd moeten worden om het steentijdpotentieel na te gaan. Indien blijkt dat de bodem te zwaar verstoord is door de voorgaande gebeurtenissen op het terrein dient geen verder archeologisch onderzoek te gebeuren. Het landschappelijk bodemonderzoek en de mogelijk te volgen stappen worden uitgeschreven in het bijhorende Programma van Maatregelen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting	8
Figuur 2: Hoogteverloop terrein	15
Figuur 3: De vorming van de Vlaamse Vallei in de loop van het Pleistoceen	16
Figuur 4: Schematische voorstelling van een vlechtend geulenpatroon, zoals dit in de Vlaamse Vallei actief was in het Weichseliaan	17
Figuur 5: Schematische voorstelling van een meanderend rivierenpatroon, zoals dit in de vallei van de Schelde actief is vanaf het laatglaciaal. 1: Kronkelwaarden (binnenkant van de rivierbocht), 2: Oeverwal (buitenkant van de rivierbocht), 3: Komgronden, 4: Oude, verlande riviermeander.	18
Figuur 6: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied (links 1:50.000, rechts 1:200.000)	23

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 22-10-2019).....	2
Plan 2: Plangebied op kadastrale kaart (GRB) (digitaal; 1:1000; 22-10-2019).....	3
Plan 3: Plangebied op de meest recente orthofoto (digitaal; 1:1000; 23-10-2019)	6
Plan 4: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 22-10-2019)	13
Plan 5: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 22-10-2019)	14
Plan 6: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:10.000; 22-10-2019)	20
Plan 7: Plangebied op de quartairgeologische kaart (digitaal; 1:200.000; 22-10-2019)	21
Plan 8: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 22-10-2019)	22
Plan 9: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 23-10-2019)	24
Plan 10: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 22-10-2019)	27
Plan 11: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 22-10-2019)	28
Plan 12: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 22-10-2019)	29
Plan 13: Plangebied op de Poppkaart (analoog; 1:1.250-1:7.500; 23-10-2019).....	30
Plan 14: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 23-10-2019).....	33
Plan 15: Synthesepan: advies verder onderzoek (1:1; digitaal; 25-10-2019).....	36
Plan 16: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk bodemonderzoek / proefsleuvenonderzoek (digitaal; 1:1; 25-10-2019).....	39

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	31
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	34
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	37

5 Bibliografie

- ACKE, B., BRACKE, M. & WYNS, G., 2019. *Archeologienota: Anzegem Berkenlaan 2*,
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGIV, 2019a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2019b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2019c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2019d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BORREMANS, M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent: Academia Press.
- BROOThAERS, L., 2003. *Geologie van Vlaanderen, een schets*, Brussel.
- CAI, 2019. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CORNELIS, L., KREKELBERGH, N. & VANOVERBEKE, R., 2014. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem - Anzegem Nieuwpoortstraat.
- DOV VLAANDEREN, 2019a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2019b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2019c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2019a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019c. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019d. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2019e. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).

- GEOPUNT, 2019f. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2019. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000.*, Leuven.
- DE MOOR G., VERMEIRE S., A.R., 1999. *Geologie van het quartair, kaartblad 22 Gent.*, Gent.
- ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN, 2019. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- VAN STRYDONCK, M., DE MULDER, G. & ALDERWEIRELDT, M., 2000. *De Schelde: verhaal van een rivier*, Leuven: Davidsfonds Uitgeverij nv.
- VERBRUGGEN, C., DENYS, L. & KIDEN, P., 1991. Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair. *De Aardrijkskunde*, 1991/3, pp.357–376.
- VAN DE WATER, A., 2017. *Archeologienota: Anzegem Lange Winterstraat*,